

VERDIEPEND BEGRIJPEND LEES- EN LUISTERONDERWIJS

CLOSE READING

YAELE VLEUGEL

29 EN 30 MAART 2022

**Het verhaal van
Roodkapje is anders als
de wolf het vertelt.**

**OM
DENKEN**

Via Coachingskalender

DOELEN

- Je kunt vertellen wat Close Reading is
- Je hebt ideeën gekregen voor je eigen praktijk
- Je hebt een eerste aanzet gemaakt om zelf een les met elementen van Close Reading voor te bereiden

KENMERKEN VAN CLOSE READING

- Het lezen van de tekst staat centraal;
- De lezer richt zich vooral op wat de schrijver zegt c.q. diens woordgebruik;
- Lezen vanuit een leesdoel (altijd!);
- De nodige tijd besteden aan herlezen en nogmaals herlezen van de tekst of delen van de tekst (analyseren);
- Praten/discussiëren over de tekst of delen van de tekst;
- Er worden alleen conclusies getrokken die verdedigbaar zijn vanuit de woorden van de schrijver.

DE STAPPEN BIJ CLOSE READING

- Sessie 1: Wat zegt de tekst?
- Sessie 2: Hoe wordt het in de tekst gezegd?
- Sessie 3: Wat is de diepere betekenis van de tekst?

Sessie 1	Sessie 2	Sessie 3
Richt zich op: • Algemene begripsvragen	Richt zich op: • Vragen over belangrijke details • Vragen over woordenschat • Vragen over tekststructuur	Richt zich op: • Vragen over bedoeling van schrijver • Vragen rondom afleidingen • Vragen over opinies, argumenten en verbanden met andere teksten

CLOSE READING

IS DIEPER GRAVEN IN DE TEKST!

1^E
KEER

WETEN
WAT DE
KERN IS!

2^E
KEER

MEER
INFORMATIE
KRIJGEN!

3^E
KEER

WE
BEGRIJPEN
HET!

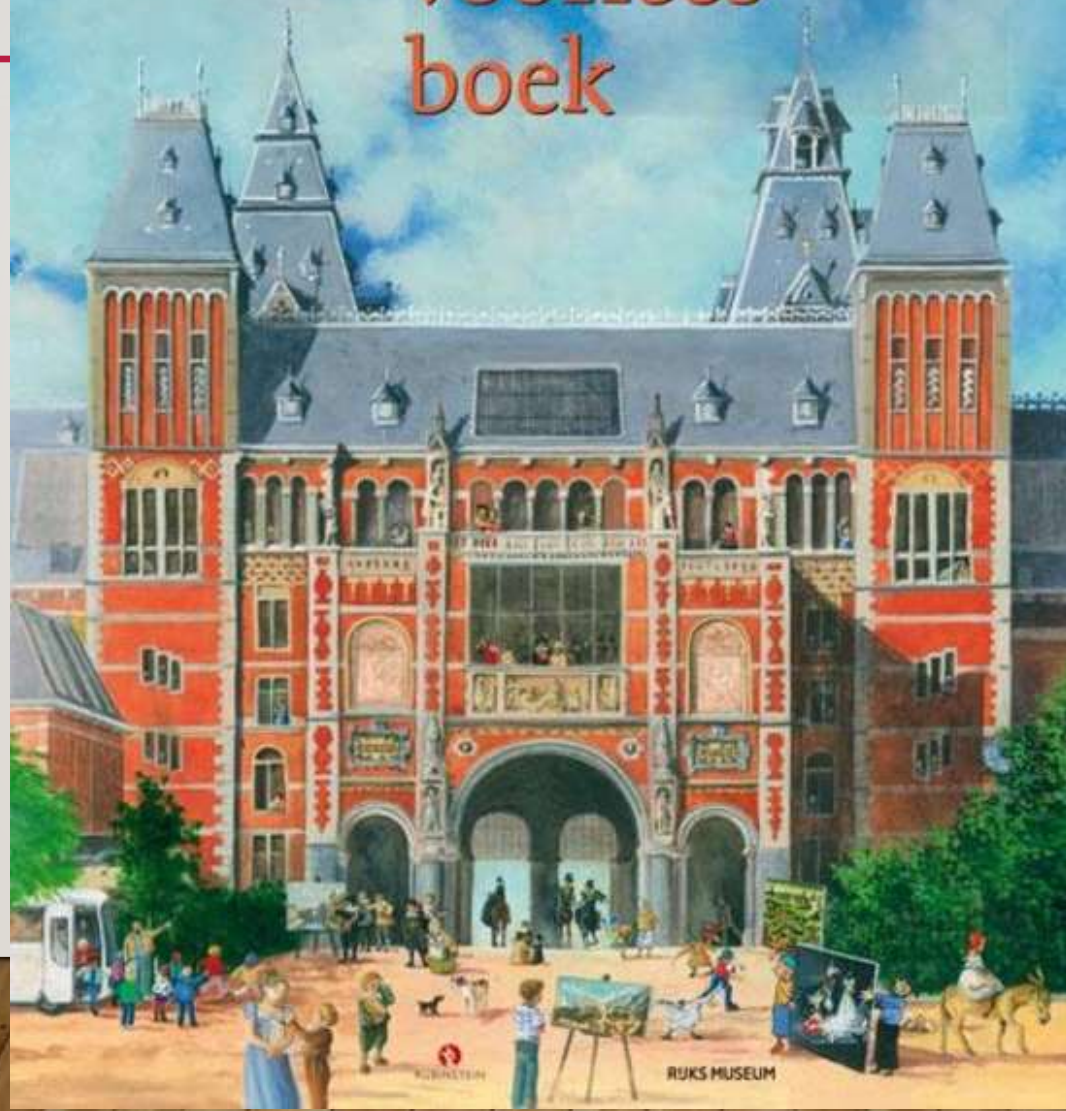

EVEN OPWARMEN...

- Jongens en meisjes, we gaan vandaag met elkaar praten en denken over het verhaal 'een echte Bicker'. Dit verhaal komt uit het boek 'Het grote Rijksmuseumboek'. Kijk maar eens op het bord naar de voorkant van dit boek.
- Denk maar eens eventjes voor jezelf na:
 - Waar denk ik aan als ik de voorkant van dit boek zie...?

De beste kinderboeken-
schrijvers over
de meesterwerken
uit het Rijksmuseum

Het grote Rijksmuseum voorlees boek

SESSIE 1

- **Een Echte Bicker van Arend van Dam**
- Uit: Het Grote Rijksmuseum voorleesboek. De beste kinderboekenschrijvers over de meesterwerken uit het Rijksmuseum (2013). Uitgeverij Rubinstein.

Doel:

- Aan het eind van de les kun je het verhaal navertellen
- Je kunt vertellen wat er in het begin, midden en eind van het verhaal gebeurt.
 - Je weet waarom de titel van het verhaal 'Een echte Bicker' is.

SESSIE 1

- De leerkracht leest de tekst voor.
 - Leerlingen mogen onderstrepen wat onduidelijk is, en wat zij belangrijke ideeën/ thema's vinden.
- Na het voorlezen - instructie:
 - Leerkracht modelt wat er in het begin van het verhaal gebeurt.
- Verwerking:
 - Wat gebeurde er in het midden en het eind?
 - Werkblad, overleg met schoudermaatje
- Verwerking:
 - Waarom is de titel: Een echte Bicker?
 - Denktijd en tweegesprek

BEGIN VAN HET VERHAAL

- Het verhaal gaat over Gerard, zijn vader en de schilder.
- Gerard is een echte Bicker, een belangrijk man.
- Er moet een portret geschilderd worden van Gerard.
- *Zijn jullie het eens met mijn samenvatting?*
- *Moet er nog iets bij?*
- *Staat er iets in wat eruit moet?*
- *Is dit het belangrijkste?*
- *Denktijd - Tweegesprek - Uitwisselen*

OPDRACHT

Jullie gaan nu zelf aan de slag om ervoor te zorgen dat je ook het midden en eind van de tekst goed gaat begrijpen.

- Je leest de tekst samen met een maatje verder.
Bijvoorbeeld om en om één of twee zinnen.
- Je gaat nadenken over het belangrijkste in het midden en eind van het verhaal: onderstreep, overleg, en maak samen mooie zinnen die vertellen waar het midden en eind over gaat.
- Je leest samen de zinnen na om te kijken of het duidelijk vertelt wat er in het midden en op het eind gebeurt.

Midden

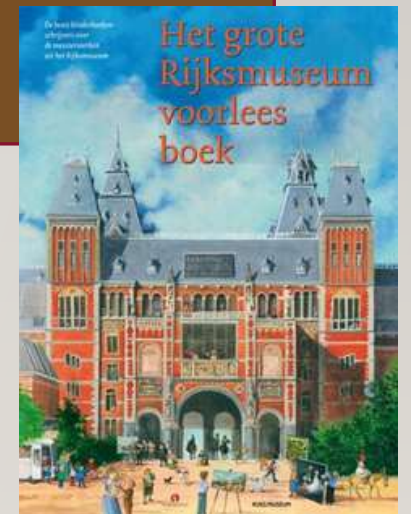
Eind

SESSIE 2

Doel:

- Je kunt vertellen wat het gemak, tronie en schamper betekent.
 - Je weet hoe Gerard eruit ziet.
- Je begrijpt het verhaal weer iets beter.

SESSIE 2

Vragen over belangrijke details:

- Onderstreep de stukken die je informatie geven over hoe Gerard eruit ziet.
- Teken met je schoudermaatje een portret van Gerard, je mag er ook bij schrijven.

Tekeningen bespreken: **welk bewijs**, welke aanwijzingen vind je in de tekst?

Vragen naar de betekenis van woorden:

Wat betekent en hoe kunnen we dit uit de tekst halen?:

- Het gemak (tweede kolom)
- De tronie
- Schamper (derde alinea)

SESSIE 3

Doel:

- Je begrijpt het verhaal nu goed.
- Je kunt vertellen hoe jij denkt over de vader van Gerard

Vragen rondom afleidingen, meningen:

- Wat is de vader van Gerard voor een man?
- Uit welke stukjes van de tekst haal je dat?
- Wat vindt de schrijver van de vader van Gerard?
- En wat vind jij?

De vader van Gerard was Andries Bicker (Burgemeester van Amsterdam).

SESSIE 3

Vragen over meningen, argumenten:

- Zou jij Gerard hebben willen zijn? Waarom (niet)?
- Zou jij in die tijd hebben willen leven?
- Wanneer je nu een portret zou laten maken, wat is dan het verschil?

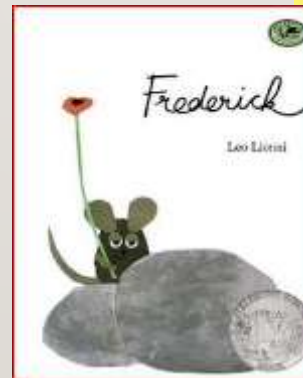
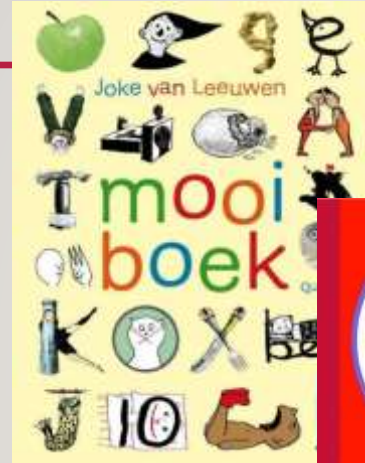

HOE KOM JE TOT EEN GOEDE LESSENSERIE?

Stap 1: Boekkeuze

- Zorg dat je zelf enthousiast bent over een boek / tekst
- Een goede close reading tekst moet je zelf ook meerdere keren 'moeten lezen', om hem goed te doorgronden

TIPS VOOR BOEKEN EN TEKSTEN

HOE KOM JE TOT EEN GOEDE LESSENSERIE?

Stap 2: Tekstanalyse

- Lees de tekst een aantal keer en maak aantekeningen

Stap 3: Formuleer je kerndoel voor de hele lessenserie

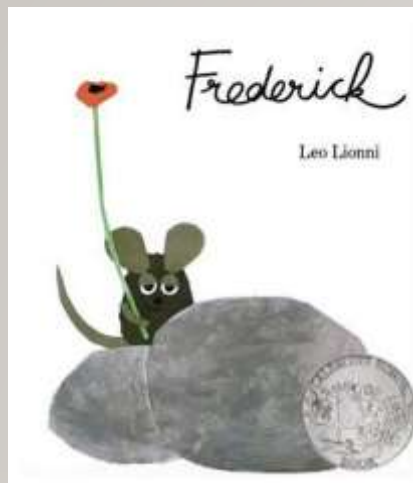
- Wat wil ik dat leerlingen, na drie keer lezen, zeker hebben begrepen van de tekst?
- Dat is meteen je hoofddoel voor sessie 3

HOE KOM JE TOT EEN GOEDE LESSENSERIE?

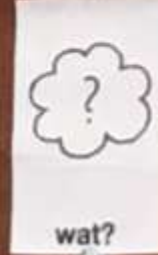
Stap 4: formuleer tekstgerichte vragen voor sessie 1, 2 en 3

- Redeneer van het einddoel terug en formuleer de leesdoelen voor de drie sessies.
- Welke tekstgerichte vragen ga je op basis van de aandachtspunten in elke sessie stellen, om de leesdoelen te bereiken?

begin	midden	eind
- gaat over een muizenfamilie - Frederick is belangrijk - eten aan het verzamelen	- Frederick verzamelde kleuren, zonnestralen, woorden - werd het winter...	- was het eten op - Frederick vertellen over zonnestralen, kleuren... en woorden

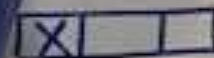
de weddenschap	
haas	schild pad

de schildpad en de haas

kikker is verliefd.

begin

vreemd

het verhaal gaat
over kikker

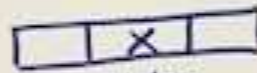
droomt

kikker wilt zich
vleemd

varkentje

kikker zijn hart
gaat boom boom

midden

verliefd op
eend

kikker vraagt
help aan
zijn vriendjes

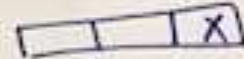

haast

kikker is
verliefd. En
hij is blij

kikker bedenkt
verrassingen

eind

hoogspringen
oefenen

kikker
wilt
hoogspringen
voor eend

hoogste
sprong

de
sprong
gaat
m's

kikker
en
eend
vertellen
dat ze van
elkaar houden

Dier	Soort poep	Hoe valt de poep?
De hond	Een ronde, bruine worst	Vallen
De duif	Witte, natte kledder	Kletsen (plets)
Het paard	Paardenvijgen	Vallen (plofplofplof)
De haas	Knikkerkeuteltjes	Vlogen om de oren (ratatata)
De geit	Kandijkleurige klontjes	Stuiteren (plokkeplok)
De koe	Grote, bruingroene koeienvla	Kledderen (ffflatsss)
Het varken	Een zacht bruin hoopje	Floepen (flops)
De kleine mol	Een klein zwart worstje	Vallen (pling)

doelen

voor

lezen

	voordeel 	nadeel
 Marco	wit paard zit lekker	te wild
 Snoepje	wit paard rustig paard	veel te klein
 Fabian	groot genoeg	te rustig bruin(niet wit)
 Dieuwertje	niet te klein niet te wild niet te rustig	hij is zwart

Wat vinden ze van het eten?

sanne

'Ik wil ook andere
soep. Zonder
slagroom en met
balletjes.'

'Zie je wel. Het is
gewoon geen lekkere
soep.'

mama

'Het is heel lekker,
dank u.'

'In een restaurant
smaakt het eten altijd
anders dan thuis. Dat is
het leuke van uit eten
gaan.'

papa

'Complimenten
aan de kok'

'Zal ik de
slagroom
opeten?'

meneer

'Er zit wéér een
haar in mijn
soep!'

'Die kok van jullie
draagt zeker geen
muts?'

Wat weten we over het karakter van bang mannetje?

Hij is bang

Bewijs:

- 'Wat ben ik toch altijd bang'
- Durft niets te zeggen als er iemand voordringt
- Bang dat ze hem uitlachen
- Hij denkt dat er een spook onder zijn bed zit

Hij is lief

Bewijs:

- Hij koopt een taart voor het spook
- De kat volgt hem dus dan moet hij wel lief zijn
- Hij geeft de boodschappen van de spin, draak en heks door

Hij vertrouwt andere mensen

Bewijs:

- Hij gelooft de Gouden Gids
- Hij gelooft de toverboom
- Hij denkt dat de boom hem omgetoverd heeft

Hij is dapper

Bewijs:

- Hij gaat zonder aarzelen het wilde woeste woud in
- Hij is niet bang bij de spin en de draak

Hij is beleefd

Bewijs:

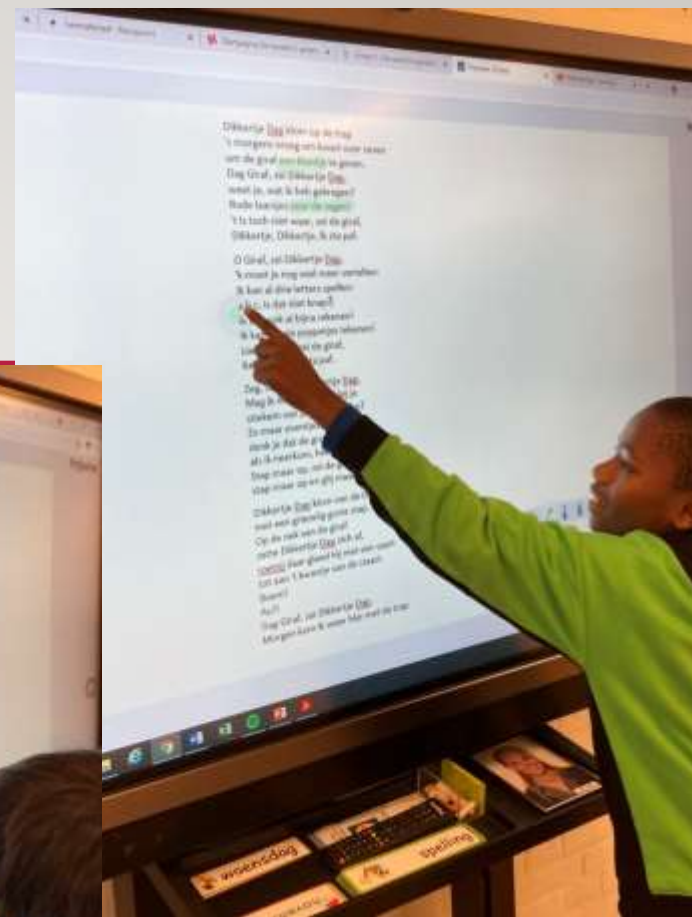
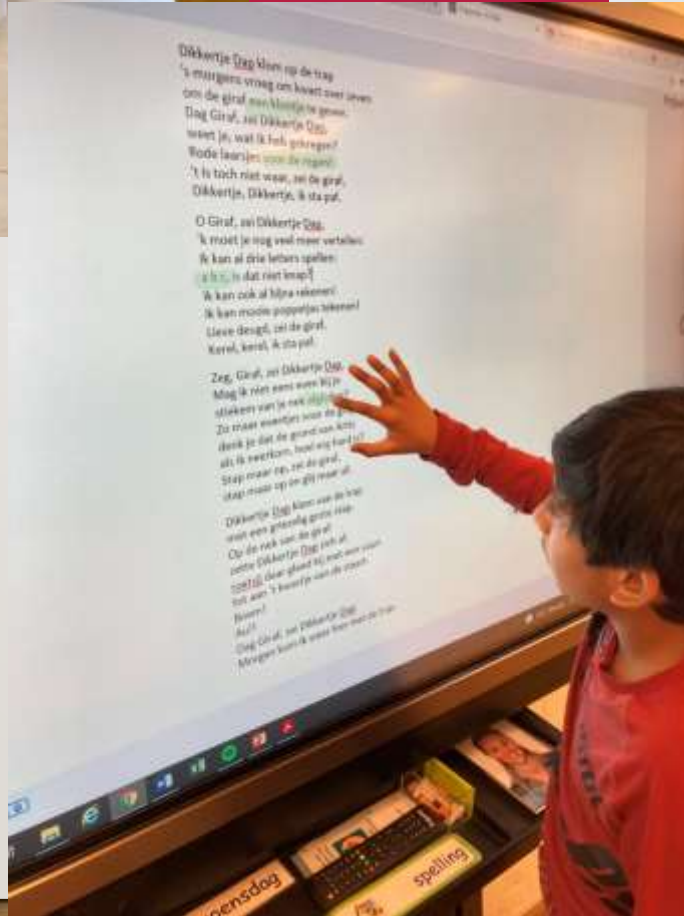
- Zegt dag, u en alstublieft

DE PRAKTIJK OP DE FAKKEL

- Dikkertje Dap – Annie M.G. Schmidt

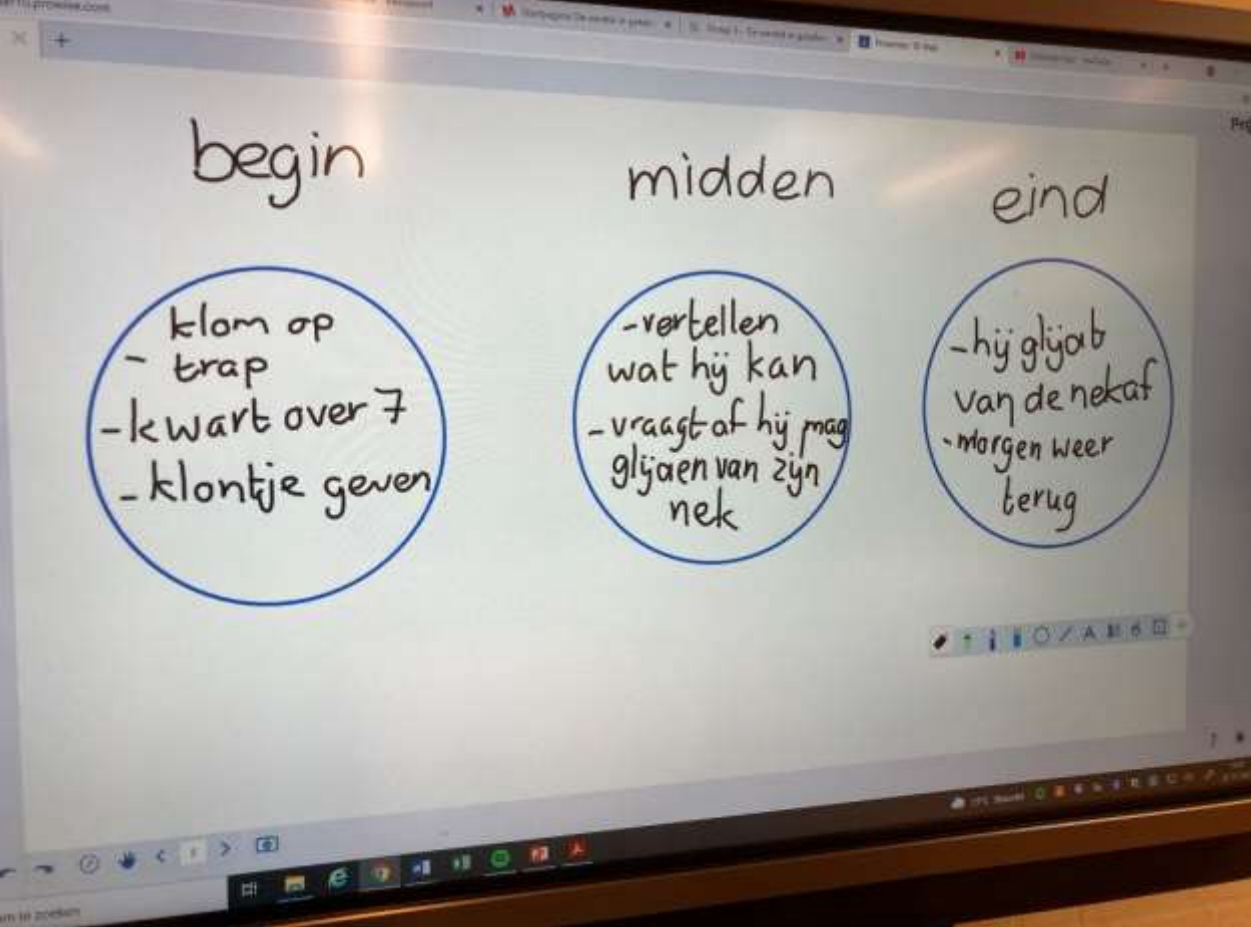
Doel lessenserie:
Ik leer anders na te denken over de tekst. Ik weet hoe Dikkertje Dap zich voelt en kan hier
een woordweb bij maken.

LES I

Les doel: Ik begrijp waar de tekst over gaat en kan de moeilijke woorden opzoeken in het woordenboek

- Voor het verhaal:
 - Wat zal dit voor soort tekst zijn? Wat valt je op?
- Het verhaal voorlezen
- Na het verhaal
 - Waarom is deze titel gekozen?
 - Wat gebeurt er in het begin, midden en eind?
- Creëeropdracht → *alleen voor de leerlingen die kunnen lezen*
 - Moeilijke woorden opzoeken in het woordenboek

LES 2

Les doel: Ik kan antwoord geven op de vragen van de tekst en weet hoe ik de antwoorden op kan zoeken in de tekst

- Terugblik op les 1
 - Wie weet nog waar de tekst over ging? Wat voor soort tekst is het? Lied laten horen
- Voorlezen van het verhaal
- Differentiëren: kinderen die zelf kunnen lezen, zoeken zelfstandig de antwoorden op in de tekst, de andere leerlingen doen het samen met mij.
 - Vragen naar belangrijkste details (tekstgericht)
 - Welke letters kan Dikkertje Dap al spellen?
 - Wat wil Dikkertje Dap heel graag doen bij de giraf?
 - Vragen over woordenschat en tekststructuur
 - Wat bedoelt de giraf met: Kerel, kerel

LES 3

Les doel: Ik leer anders na te denken over de tekst. Ik weet hoe Dikkertje Dap zich voelt en kan hier een woordweb bij maken

- Terugblik les 2 → kort de vragen bespreken
- Voorlezen van het verhaal
- Vragen over bedoelingen van de schrijver
 - Wat bedoelt de schrijver met: Dikkertje, Dikkertje, ik sta paf?
- Vragen over afleidingen
 - Waar is Dikkertje Dap heel trots op, wat kan hij al goed?
 - Hoe voelt Dikkertje Dap zich als hij van de nek afglijdt?
- Creëropdracht
 - Woordweb maken over Dikkertje Dap. Hoe voelt hij zich? Waar is hij trots op? Wat kan hij al goed?

ZELF AAN DE SLAG

- Maak een keuze uit de teksten 'Feest' of 'De regenworm'
- Bereid een lessenserie voor:
 - Start met een (korte) tekstanalyse.
 - Wat is de kern waarvan je wil dat kinderen dat aan het eind van sessie 3 begrepen hebben?
 - Bedenk de doelen en de tekstgerichte vragen per sessie.
 - Welke instructie is nodig?
 - Hoe activeer je leerlingen?

ZO VIEREN WIJ FEEST

Clavis
Illustraties

Mack

BRUILOFT

Als twee mensen heel verliefd zijn en hun hele leven samen willen blijven, dan gaan ze misschien wel trouwen. In het stadhuis en soms ook in de kerk beloven de bruid en de bruidegom dat ze goed voor elkaar zullen zorgen. Daarna schuiven ze een mooie trouwring om elkaars vinger. En als ze uit de kerk of het stadhuis komen, wordt er vrolijk met rijst of bloemen gegooid. Samen met hun vrienden en familie viert het bruidspaar die dag een groot feest, ze eten lekkere taart en dansen de hele nacht!

Wat hoort er allemaal bij een bruiloft?

BRUILOFT

In India duurt het huwelijksfeest enkele dagen. De hele familie en alle vrienden komen dan samen. Tijdens het feest branden ze geurige wierook, er klinkt vrolijke muziek en de bruid en bruidegom krijgen een kleurrijke bloemslinger om. Pas na het feest gaat het bruidspaar echt trouwen. Op de trouwdag ziet de bruid er mooier uit dan ooit. De rode stip op haar voorhoofd is voor de bescherming van de bruid en haar echtgenoot.

Japanse bruid
en bruidegom in
een Japanse tuin.

Bij een Japans huwelijk dragen de bruid en de bruidegom een speciale trouwkimono. Dat is een glanzende mantel of japon met wijde mouwen. Vaak draagt de bruid een hoed of heeft het echtpaar een speciale parasol om zich tegen ongeluk te beschermen. De trouwfoto's worden gemaakt onder de bloesem van een Japanse tuin. Wat zien ze er mooi uit!

TEKSTANALYSE

- De tekst is vooral beschrijvend van aard. Er worden voorbeelden gegeven hoe er getrouwd wordt in Nederland, Japan en India.
- Duidelijke foto's die de tekst ondersteunen. Er is niet te veel tekst en de lay-out is op alle pagina's hetzelfde.
- De informatie wordt helder beschreven. Wel veel nieuwe informatie met nieuwe concepten, dat maakt dat het voor de leerlingen lastig kan zijn.
- Het zijn wel korte zinnen en helder taalgebruik.
- Er staan veel onbekende woorden in als: stadhuis, wierook, kleurrijk, bescherming, kimono, parasol.
- Niet veel leerlingen zullen weten hoe een bruiloft in India of Japan gevierd wordt. Ze weten ook niet waar die landen liggen.

SESSIE 1

Doel:

Ik kan vertellen waar de tekst over gaat, wie de belangrijkste mensen zijn en over welke landen we hebben gelezen.

Tekstgerichte vraag:

Wie zijn de belangrijkste mensen?

Wat wordt er in dit verhaal verteld?

Over welke landen hebben we wat gelezen?

Werkwijze:

Denken, delen, uitwisselen

Antwoorden op flap met picto's erbij

SESSIE 2

Doel:

Ik kan vertellen hoe de bruiloften in Nederland, India en Japan gevierd worden.

Tekstgerichte vragen:

- Hoe worden de bruiloften gevierd in Nederland, India en Japan?
- We luisteren bij elk land wat de tekst en plaatjes zeggen over de kleding, hoe het feest gaat, hoe lang het duurt, wie erbij zijn en welke symbolen er worden gebruikt.
- We vullen samen een schema in.

Werkwijze:

- Iedere leerling krijgt een picto: kleding, feest, tijd enz.
- Verhaal wordt nog een keer voorgelezen en leerlingen luisteren goed wat ze allemaal horen over hun eigen picto. Daarna tweekpraat met iemand van hetzelfde picto.
- Invullen in schema, apart voor Nederland, India en Japan
- Bij bespreking af en toe ook weer teruglezen in het boek: klopt het wat ze zeggen?

Nederland
witte jurk (plaatje)
pak

familie en
vrienden

dag en nacht

India
mooier dan ooit

hele familie
alle vrienden

enkele dagen

Japan
kimono,
wijde mouwen
glanzend

?

?

eerst trouwen, dan
feest
dansen

Bloemenslinger
eerst feest dan
trouwen
vrolijke muziek
geurige wierook

?

ring
rijst bloemen gooien

rode stip
wierook

hoed of
parasol
bloesem

stadhuis
kerk

tuin

SESSIE 3

Mogelijke tekstgerichte vragen

- Waarom denk je dat deze stukjes tekst geschreven zijn?
- In welk land zou jij willen trouwen en waarom?
- Wat zou je nog meer willen weten over trouwen in Nederland, India of Japan, welke informatie staat niet in de tekst en zou je wel willen weten?
- Ik ga ervan uit dat het eerste stukje gaat over hoe we trouwen in Nederland. Waarom denk je dat de schrijver dat er niet bij heeft gezegd?

de regenworm

Eigenlijk hoort dit beestje niet thuis in dit boek. Dit krinkelende sliertje. Dit slaafje van de aarde. Altijd maar werken, altijd maar eten, altijd maar opletten dat het niet in een of andere bek verdwijnt. De regenworm doodgewoon? Ga fietsen!

Zijn hele lange lijf bestaat uit ringetjes. En al die ringetjes, een stuk of honderdvijftig, zijn belangrijk. Dus knip je een worm doormidden, dan heb je niet twee regenwormen, zoals veel mensen zeggen, maar één dode.

Een worm heeft een voorkant en een achterkant, een bovenkant en een onderkant. Het allervoorste ringetje is zijn bovenlip. Het is dan ook maar een half ringetje. Het tweede ringetje is zijn bek. Bij het derde begint zijn lijf. In ringetje zeven tot en met ringetje elf zitten tien harten verborgen. Tien pompende machientjes die het bloed door zijn lange lichaam jagen.

Met het veertiende en vijftiende ringetje kan hij kinderen maken. Rond het vijfendertigste ringetje zit een stel gaatjes waaruit slijm stroomt waarin de zaadjes en de eitjes bij elkaar komen die samen nieuwe kinderen worden.

Na die slijmringsen loopt de worm nog even door tot hij eindelijk bij ringetje honderdvijftig is beland: zijn kont. En op ieder ringetje, geloof het of niet, groeit een stel borsteltjes waarmee de worm zich schrap kan zetten in de aarde. Voor als er een mol aan zijn achterste trekt. En boven op zijn rug zitten kleine gaatjes die hem gezond en vochtig houden.

Wat een schitterende fabriek is dat roze vretertje! Dwars door alle ringen heen loopt namelijk zijn ellenlange maag. Van voren gaat er bij ring één rottend herfstblad naar binnen, en van achteren komt het er bij nummer honderdvijftig als nieuwe aarde weer uit.

Nu we dit allemaal weten kunnen we nog maar één ding zeggen: de worm is helemaal niet doodgewoon.

De worm is: levendbijzonder.

TEKSTANALYSE

- De tekst is een soort betoog dat de regenworm helemaal niet doodgewoon is.
- Taalgebruik is niet heel moeilijk.
- Er staan veel details in de tekst.
- Er is veel figuurlijk taalgebruik.

SESSIE I

Doel:

Ik kan vertellen wat er in de inleiding, de kern en het slot van de tekst staat.

Tekstgerichte vraag:

- De leerkracht modelt waar de inleiding over gaat: In de inleiding geeft de schrijver aan dat de regenworm helemaal niet zo doodgewoon is.
- In tweetallen bedenken de leerlingen wat de inhoud is van de kern en het slot. Ze vertellen deze samenvatting aan een ander tweetal en scherpen hun schema aan.

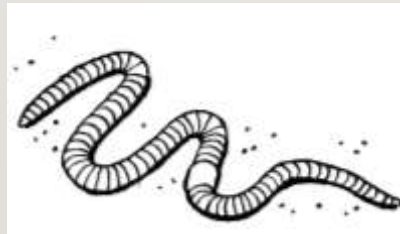
SESSIE 2

Doel:

Ik kan vertellen hoe de regenworm er van binnen uitziet en wat hij doet.

Tekstgerichte vraag:

Hoe ziet de regenworm er van binnen uit? Onderstreep dit in de tekst.
De leerlingen tekenen dit in een 'lege' afbeelding van de regenworm.

Daarna volgt een mix-tweetal-gesprek waarbij de leerlingen rondlopen en feedback geven op elkaars tekening: Kloppen de ringen, de harten etc...

SESSIE 3

Doel:

We weten hoe de schrijver over de regenworm denkt en en hebben onze mening gevormd of de worm wel of niet in dit boek zou moeten staan.

Mogelijke tekstgerichte vragen

- Waarom gebruikt de schrijver het woord 'levendbijzonder'?
- Waarom vindt de schrijver de worm zo bijzonder en welke woorden gebruikt de schrijver om dit duidelijk te maken?
- Vind jij dat de worm thuis hoort in dit boek? Waarom?

BEDANKT VOOR DE AANDACHT!

Yaelle Vleugel

Leerkracht de Fakkel Heemskerk

© MARK ANDERSON, WWW.ANDERSTOONS.COM

"I've paraphrased, summarized, outlined, compared, contrasted, and inferred. Can I just read now?"